

**ЛОКАЛНИ АКЦИОНИ ПЛАН ЗА РЕШАВАЊЕ ПИТАЊА
ИЗБЕГЛИЦА, ИНТЕРНО РАСЕЉЕНИХ ЛИЦА И
ПОВРАТНИКА ПО РЕАДМИСИЈИ У ОПШТИНИ БОР**

2013-2017

Уводна реч Председника Општине Бор

Локални акциони план унапређења положаја избеглица, интерно расељених лица и повратника по реадмисији дефинисао је промене значајне за живот свих лица која су била изложена присилном напуштању својих домова и расељавању, због рата на простору бивших југословенских република и бомбардовања Косова и Метохије, укључујући и она лица која су у међувремену стекла статус грађана Републике Србије, али и даље имају нерешене егзистенцијалне проблеме.

Те промене и решења намеравамо да остваримо у свом локалном окружењу у предвиђеном временском периоду 2013-2017 године.

Локални план акције за унапређење положаја избеглица и ИРЛ као и повратника по реадмисији са детаљном разрадом активности представља усмерено планирање задатака и активности за унапређење положаја и интеграцију избеглица, ИРЛ и повратника који се тренутно налазе на територији Општине Бор са утврђеним приоритетним пројектима за чију ће се реализацију и остварење у планираном временском периоду усмерити неопходни финансијски и кадровски ресурси.

Ово су решења у складу са потребама избеглица, ИРЛ, повратника по реадмисији и могућностима наше локалне заједнице и не треба их мењати са променама извршне власти.

ПРЕДСЕДНИК ОПШТИНЕ БОР

Небојша Виденовић

САДРЖАЈ

	Увод
Уводна реч Председника Општине	2
Одлука Скупштине Општине о усвајању ЛПА	5
Захвалност учесницима/цама у процесу израде ЛПА....	6
Сажетак (резиме) ЛПА	7
Поглавље 1: Општи подаци о Општини Бор	9
Поглавље 2: Подаци о избеглицама, интерно расељеним лицима и повратницима у Општини	18
Поглавље 3: Анализа ситуације и закључци.....	19
Поглавље 4: Приоритетне циљне групе.....	25
Поглавље 5: Општи и специфични циљеви	26
Поглавље 6: Активности – Задаци за реализацију ЛПА	27
Поглавље 7: Ресурси/буџет	35
Поглавље 8. Аранжмани за примену.....	35
Поглавље 9: Праћење и оцена успешности.....	36

Увод у Локални план акције за унапређење положаја избеглица, интерно лица и повратника по реадмисији

У овом документу под процесом *локалног акционог планирања унапређења положаја избеглица¹ и интерно расељених лица² (ИРЛ) и повратника по реадмисији³* подразумевамо процес доношења одлука о томе које промене значајне за живот избеглица, интерно расељених лица и повратника по реадмисији (у даљем тексту: повратници) намеравамо да остваримо у свом локалном окружењу у току предвиђеног временског периода. Тај процес се заснива на идентификовању најбољег начина ангажовања капацитета свих социјалних актера у заједници у планирању и примени плана. *Локални акциони план за унапређење положаја избеглица, интерно расељених лица и повратника по реадмисији* посматрамо као резултат процеса планирања или планску одлуку којом су дефинисани основни начини остваривања циљева развоја ове области живота локалне заједнице.

Стратешки оквир Пројекта одређен је у складу са политиком и правцима деловања дефинисаним Националном стратегијом за решавање питања избеглица и интерно расељених лица и другим националним стратешким документима која се односе на повратнике по реадмисији. У циљу координираног рада, коришћења научених лекција и најбољих пракси, овај Пројекат узима у обзир постојеће пројекте изградње капацитета на локалном нивоу, а нарочито оне који су у домену социјалне, економске и стамбене политике. Креирање и спровођење локалних акционих планова за унапређење положаја избеглица и интерно расељених лица овде се третира као део ширег механизма смањења сиромаштва и социјалне искључености осетљивих друштвених група. Процес израде Локалног акционог плана за унапређење положаја избеглица, интерно расељених лица и повратника по реадмисији Општини Бор, заснивао се на интерактивном приступу чије су основне методолошке карактеристике да је:

- Локални – спроведен је у локалној заједници и уважава локалне специфичности;
- Партиципативан – укључио је различите битне актере процеса друштвено организоване подршке избеглицама и интерно расељеним у локалној заједници;
- Утемељен на реалним околностима, расположивим ресурсима и потребама унапређење положаја избеглица и интерно расељених;
- Прилагођен ситуацији у локалној заједници, актерима и позитивној промени којој се тежи;
- Користи савремене методе планирања и анализе свих важних елемената потребних за доношење одлука;
- Подстиче одговоран однос различитих друштвених актера у локалној заједници.

За потребе процеса, прикупљање и анализу основних податка о положају и потребама избеглица ИРЛ и повратника у Општини Бор, коришћени су следећи извори: резултати интервјуа са потенцијалним корисницима/цама и састанака са локалним актерима, статистички подаци, различити извјештаји и документи, подаци Комесаријата за избеглице Републике Србије, Општинског повереништва за избеглице, Црвеног крста, локалних невладиних организација итд. Процес израде Плана спроведен је у периоду август-децембар 2012. год.

¹ Према Конвенцији УН о статусу избеглице (1951), **избеглица** је особа која из основаног страха да ће бити прогоњена због своје расе, националне припадности, припадности одређеној друштвеној групи или због политичког уверења, напустила је своју државу и не може или због поменутог страха не жели да се у њу врати. Појам избеглице је Протоколом из 1967. год. проширен и на особе које су биле изложене ратним страдањима или другим облицима насиља и зато одлучиле или биле принуђене да напусте своју државу. (<http://en.wikipedia.org/wiki/Refugee>)

2 Интерно расељене особе су оне које су биле присиљене да напусте своје домове, али су остале у границама своје државе. Разлози због којих су били присиљени да напусте своје домове могу бити различити: рат, насиље, угрожавање људских права, политички прогон или природне катастрофе (земљотреси, поплава и сл.). Зато што се налазе у границама своје земље, могућности њихове међународне заштите су ограничене. Иако их, за разлику од избеглица, не штити Специјална конвенција УН и даље их штите национални закони, међународно хуманоитарно право и међународни правни акти у области људских права http://www.articleword.org/index.php/Displaced_person

3 Повратници по основу споразума о реадмисији јесу лица која су враћена на територију Републике Србије зато што не испуњавају услове за улазак и боравак на територији државе са којом је Република Србија закључила споразум о реадмисији.

На основу члан 46. Закона о локалној самоуправи („Сл. Гласник РС“, бр. 129/07) и члана 67. Статута Општине Бор („Сл.Лист Општине Бор“), број 7/08, Општинско веће Општине Бор, на седници одржаној 20. децембра 2012. године, донело је

ЗАКЉУЧАК

I

Утврђује се Предлог Одлуке о усвајању локалног акционог плана за унапређење положаја избеглих, интерно расељених лица и лица и повратника по реадмисији у општини Бор 2013-2017 године и предлаже се Скупштини општине Бор да на првој наредној седници донесе предложену одлуку.

II

За представника, предлагача, на седници Скупштине општине, одређује се Небојша Виденовић, председник Општине Бор.

За известиоца, који ће давати стручна и друга објашњења, на седници Скупштине општине, одређује се Љубинка Јелић, начелник Општинске управе Бор.

III

Закључак доставити: председнику Скупштине општине Бор, надлежном радном телу и архиви.

Број: _____

У Бору, _____

ОПШТИНСКО ВЕЋЕ ОПШТИНЕ БОР

ПРЕДСЕДНИК ОПШТИНЕ БОР

Небојша Виденовић

На основу члана 43. Статута Општине Бор („Сл.лист Општине Бор“, бр. 7/08) Скупштина Општина Бор, на седници одржаној _____ донела је

ОДЛУКУ
О УСВАЈАЊУ ЛОКАЛНОГ АКЦИОНОГ ПЛАНА ЗА УНАПРЕЂЕЊЕ
ПОЛОЖАЈА ИЗБЕГЛИХ, ИНТЕРНО РАСЕЉЕНИХ ЛИЦА И ПОВРАТНИКА ПО
РЕАДМИСИЈИ У ОПШТИНИ БОР 2013-2017

Члан 1.

Усваја се Локални акциони план за унапређење положаја избеглих, интерно расељених лица и повратника по реадмисији у општини Бор 2013-2017 године.

Члан 2.

План из претходног члана представља основ деловања, буџетског финансирања и реализације на територији општине Бор.

Члан 3.

Ова Одлука ступа на снагу осмог дана објављивања у „Службеном листу општине Бор“.

Број: _____

У Бору, _____

СКУПШТИНА ОПШТИНЕ БОР

ПРЕДСЕДНИК
Драган Жикић

Одлука Скупштине Општине Бор о усвајању Локалног акционог плана за унапређење положаја избеглица, интерно расељених лица и повратника по реадмисији

Захвалност учесницима/цама у процесу локалног акционог планирања

У циљу израде Локалног акционог плана за унапређење положаја избеглица, интерно расељених лица и повратника по реадмисији у Општини Бор, формирана је Општинска радна група коју су чинили представници/це: локалне самоуправе као носиоца процеса и формалног доносиоца овог документа, укључујући и Повереништво за избеглице; институција које се на локалном нивоу баве питањима избеглица, интерно расељених лица и повратника по реадмисији, и Комесаријата за избеглице Републике Србије.

Улога Општинске радне групе била је да учествују у реализацији активности на општинском нивоу у вези са израдом општинског плана за побољшање услова живота и решавање проблема избеглица, ИРЛ и повратника по реадмисији. Предузете активности допринеле су да се:

- Унапреде сопствени капацитети за планирање кроз одговарајуће обуке организоване од стране ИОМ-а;
- Обезбеде потребни подаци, непосредно од циљних група и социјалних актера у систему подршке избеглицима, интерно расељеним лицима и повратницима по реадмисији;
- Размењују информације и учествује на састанцима од значаја за процес планирања;
- Примењују усвојене методе планирања током процеса планирања;
- Дефинишу циљеве, правци развоја и сарађује са различитим релевантним локалним и републичким актерима;
- Планира праћење и оцењивање успешности примене локалног акционог плана;
- Ради на писању завршног документа;
- Иницира јавна расправа о нацрту документа и допринесе да финална верзија буде предложена Скупштини Општине на усвајање.

Чланови/ице Општинске радне групе су:

1. Нихад Мислимовски, члан Општинског Већа за социјална питања,
2. Славиша Станковић, Повереник за избеглице Општине Бор,
3. Сузана Радовановић, председник Савета за миграције Општине Бор ,
4. Верица Павић, референт за избеглице, Општинска управа Бор,
5. Љубица Митровић, окружни координатор, КИРС.

Захваљујемо се свим члановима/ицама Општинске радне групе на учешћу у процесу планирања.

Остали актери укључени у сам процес локалног акционог планирања су били представници/це Центра за социјални рад, Повереништво црвеног крста у Бору, Општинска управа, Национална службе за запошљавање, ПИО, УНХЦР, Полицијска станица Бор, укључујући и групе потенцијалних корисника/ца који су повремено учествовали у консултативном процесу. Посебну захвалност изражавамо Комесаријату за избеглице Републике Србије и ИОМ пројектном тиму.

Сажетак – Резиме

Локални акциони план за унапређење положаја избеглица, интерно расељених лица повратника по реадмисији у Општини Бор (2013-2017) је плански документ усмерен на проналажење ефикасних и одрживих решења за питања избеглица, интерно расељених и повратника по реадмисији у локалној заједници. У периоду август – децембар 2012. год. План је израдила Општинска радна група решењем Председника Општине Бор.

У оквиру овог документа, под избеглицама и интерно расељеним лицима и повратницима по реадмисији подразумевају се сва лица која су била изложена присилном напуштању својих домова и расељавању, због рата на простору бивших југословенских република и бомбардовања Косова и Метохије, укључујући и она лица која су у међувремену стекла статус грађана Републике Србије, али и даље имају нерешене егзистенцијалне проблеме настале у току избегличког статуса и породице које су из егзистенцијалних разлога отишле у треће земље. Повратници су сви они грађани Србије који су изгубили или нису имали право боравка у земљама ЕУ. Акциони план почива на анализи проблема и процени потребе избеглица и интерно расељених лица и повратника по реадмисији којих тренутно у општини Бор има 517.

Општи циљ Локалног акционог плана је: Унапређење животног стандарда избеглица, интерно расељених лица и повратника у Општини Бор кроз различите програме социо-економске интеграције и стамбено збрињавање.

Приоритетне циљне групе овог Плана су: вишечлане и вишегенерацијске породице из приватног смештаја; старачка домаћинства без породичне подршке младих чланова, укључујући и самце; радно способни, незапослене избеглице интерно расељени и повратници, нарочито они из породица које имају члана који је особа са инвалидитетом, хронично болестан или дете са сметњама у развоју.

Специфичан циљ 1. У периоду од 2013. до краја 2017. године економски оснажити најмање 60 избеглих, ИРЛ и повратника, реализацијом програма преквалификације и доквалификације у директној сарадњи са Филијалом Националне службе за запошљавање у Бору;

Специфичан циљ 2. У периоду 2014 – 2015. год. стамбено збринути најмање 25. породица избеглих, ИРЛ и повратника изградњом зграде за социјално становање са могућношћу откупа/закупа;

Специфичан циљ 3. У периоду 2013 – 2016. год. стамбено збринуто најмање 15 породица избеглих, ИРЛ и повратника доделом пакета грађевинског материјала за адаптацију неуловног стаменог простора или завршетак изградње започетог објекта;

Специфичан циљ 4. У периоду од 2013. до 2015. год., у складу са популационом политиком општине, стамбено збринути најмање 10 породица избеглица, интерно расељених породица и повратника кроз програм откупа сеоских домаћинстава;

У свим пројектима који ће се реализовати на територији општине Бор за потребе избеглица, интерно расељених породица и повратника по реадмисији биће укључено и домицилно становништво до 20% од средстава који су опредељени за сваки пројекат. Према подацима Повереништва за избеглице на територији општине Бор живи 130 избеглица (лица која су укунула статус и још увек имају статус), 370 ИРЛ и 17 повратника реадмисијом. Овај план акције директно се односи на њих, на побољшање њиховог социјалног материјалног статуса.

Укупна материјална средства потребна за реализацију активности предвиђених Локалним планом износе 988.000 ЕУР. Средства за реализацију овог Локалног плана обезбедиваће се из различитих извора: делом из буџета локалне самоуправе, делом из донаторских буџета, односно помоћу пројеката који ће се развити на основу овог Локалног плана, као и из других доступних извора. У 2013. год. ће почети обухватна и интензивна примена Локалног плана, тако да су из локалног буџета потребна средства у износу од 40.000 ЕУР, као и обезбеђивање осталих средстава из других извора, а у 2013. год у износу од 50 000 ЕУР. Детаљни годишњи буџет за сваку следећу годину примене Локалног акционог плана биће урађен на основу разрађених годишњих планова за те године.

Реализација пројектних активности, као и оцена успешности примене Локалног плана и доношења евентуалних корективних мера дефинисани су планом мониторинга (працене) и евалуације (оцењивања).

У току периода имплементације, припремаће се редовни годишњи извештаји, а локална јавност ће се редовно обавештавати о свим спроведеним активностима.

Поглавље 1. Основни подаци о Општини Бор

Општи подаци

Општина Бор се налази на крајњем истоку Србије, у близини граница са Бугарском и Румунијом. Општина Бор је и седиште Борског округа који, поред Бора, чине општине Кладово, Мајданпек и Неготин. Територијално припада Борском округу, заузимајући површину од 856 км² на којој живи 55.817 становника или 65 становника на км² (у укупној популацији Србије учествује са 0,7%, а Борског округа са 38,1%).

Општина Бор се састоји од централног насеља и седишта општине – градског насеља Бор и 12 села: Горњане, Танда, Лука, Кривељ, Бучје, Оштрељ, Доња Бела Река, Брестовац, Слатина, Злот, Шарбановац и Метовница. У ових 12 села има 13 месних заједница.

Најзначајнији део новије историје овог краја повезан је са налазиштима руде бакра и других метала. Поред експлоатације налазишта бакарне руде, металуршке прераде и производње блистер и електролитског бакра и пратећих метала изграђени су бројни прерађивачки капацитети у општини, а на њима је базирана индустријска производња у другим местима Србије.

Територија Општине је претежно брдско-планинског карактера, окружена планинама Дели Јован, Сто, Лисац и Црни врх (1027 м) и Велики Крш (1148 м), са деловима слива Поречке реке и Тимока.

Међу културно-историјским вредностима посебан значај имају одређени објекти у Брестовачкој бањи удаљеној 12 км од Бора. Ту је конак кнеза Милоша из прве половине XIX века, кнежев замак са малим базеном кружног облика и извором топле воде, дворца Александра Карађорђевића из 1856. године изграђен у романско-ренесансном стилу.

Данас, пред општином Бор стоје значајни проблеми: захтеви и неизвесност транзиционих промена, реструктуирање и диверсификација привреде, незапосленост, проблем загађености и вековне дегредације тла и воде последицама рударења. Истовремено, отварају се нове перспективе развоја на пољу туризма, пољопривредне производње и развоја малог и средњег предузетништва.

Демографски подаци

Према попису из 2002. године, у општини Бор живело 55.817 становника (у укупној популацији Србије учествује са 0,7%, а Борског округа са 38,1%). Просечна годишња стопа пада становништва је 2,21%. Пад производње и опште лоше стање привреде општине и окружења знатно је утицало је на смањење стопе наталитета и повећање стопе миграције становништва. Према прелиминарним подацима пописа из 2011. године, укупан број становника у општини Бор је 48.155. Ово значи да је становништво општине смањено за око 7.500 људи, то јест скоро 15%.

Број градског становништва је по попису из 2002. године износио 39.387 становника и исти је за 15.598 становника мањи у односу на број градског становништва по попису из 1991. године, док је број сеоског становништва у посматраном периоду повећан за 11.515 и по попису од 2002.године износи 14.995 становника. Разлог оваквом негативном односу кретања градског у односу на сеоско становништво треба тражити у социо-економском развоју који треба бити усмерен ка пољопривреди и туризму, као алтернативним правцима развоја и евидентној тенденцији становништва ка повратку у села.

У периоду од десет година уназад смањен је број становника за 4.080 на територији општине Бор.

Према попису из 2002.године број градских домаћинстава је износио 14.238, а сеоских 5.117. У поређењу са подацима из 1991.године уочава се пораст броја сеоских домаћинстава и смањење градских, као последица свих напред наведених чињеница (вредности).

Доминантан број становника спада у категорију радно-способног становништва (69,5%), што се може узети у обзир као значајан развојни потенцијал који ће опредељујуће утицати на тржиште рада и запосленост.

Табела 1. Број старих лица преко 65 година према пописима 1981,1991 И 2002 год.

Година пописа	Пол	60-64	65-69	70-79	80-89	90 И више	Укупно	Број становника	% лица
1981	Свега	2481	1679	1527	761	70	6518	56486	11,6
	М	1166	772	626	304	22	2890		
	З	1315	907	901	457	48	3628		
1991	Свега	3660	2476	2125	885	81	9227	60008	15,4
	М	1727	1128	877	352	26	4110		
	З	1933	1348	1248	533	55	5117		
2002	Свега	3088	3308	3920	745	93	10884	55817	19,4
	М	1411	1374	1690	283	35	4793		
	З	1677	1664	2230	462	58	6091		

Миграције и демографско пражњење имају за узроке стално исељавање младих у друге делове Србије и пад наталитета са прогресивним повећавањем удела старих из године у годину.

Табела 2. Старосна структура становништва по великим старосним групама у Бору за 2008.

0 – 19 год.		20 – 39 год.		40 – 59 год.		60 +	
Број	%	Број	%	Број	%	Број	%
12764	22,9	14731	26,4	17163	30,7	10884	19,5

Приметан је процентуални раст старих у задње две деценије и тај тренд се очекује и у наредних 10 година.

Табела број 3. Процена броја становника, живорођених и број умрлих у општини

2005.год.			2006 год.			2007.год.			2008.год.		
Број становн.	Живорођ	умрли	Број становн.	живорођ.	умрли	Број становн.	Живорођ	умрли	Број становн.	Живорођ.	Умрли
55602	565	780	55395	550	757	55087	445	763	53779	465	703

Региструје се тренд смањивања популације а демографски показатељи указују на следеће: перманентно опадање рађања деце далеко испод нивоа потребног за замену генерација (од стопе 10,2 2003. на 8,6 2006.), пораст миграције претежно младих људи због чега по први пут Бор бележи негативни салдо пресељења и тренд убрзаног старења популације.

У образовној структури становништва старог 15 и више година на подручју општине Бор (2002.), завршена средња школа је најчешћи вид образовања (35,5% становника), на другом месту је основно образовање (25,4%), док је 8,9% (4.159) становништва општине са вишом и високом стручном спремом.

У укупној узрасној структури становништва на територији Општине број деце и омладине (узраст од 0 до 19 година), чини нешто преко 20%, (12764)³, што у односу на податке о броју деце обухваћене системом предшколског, основног и средњег образовања представља тек нешто преко 58% од укупног броја деце. Дакле, можемо закључити да значајан број деце није укључен у систем образовања, пре свега предшколско и средње стручно образовање. Упоређујући податке о броју деце системом образовања са пројектованим подацима о дистрибуцији деце узраста у распону од 0 до 19 година добијамо одговоре да је тек свако треће дете обухваћено

³ Према подацима из пописа становништва 2002, Републички завод за статистику, Београд 2002

предшколским образовањем, и да готово свако друго дете не наставља средње школовање.

Тренд општег пада наталитета свако је основни разог пада броја деце обухваћених образовним системом (графикони 1 и 2). Међутим, поред ових опште друштвено условљених разлога пад броја деце препознајемо и у другим разлозима: економско сиромаштво породице; недостатак свести о значају и обавези школовања деце; низак ниво аспирације родитеља и деце, односно недостатак поверења у друштвену перспективу образовања.

Иако је у последње две деценије дошло до великог померања становништва, то није утицало на промену националне структуре становништва коју чини 27 нација, од чега највише Срби (72%), затим Власи (18%), Роми (2,3), Македонци (1%), лица која су се изјаснила као Југословени (0,6%), Црногорци (0,4%), Албанци (0,2) и Румуни (0,2), док је учешће осталих националних и етничких групација маргинално.

По попису из 2002.год. Рома у Бору има око 1113. Према незваничним подацима невладиних орагнизација, Рома има око3000.

Преглед броја (и процена) по старосној структури

од 0до 7 год-----	20%
од 8до 18год-----	30%
од 19-29.год-----	30%
од 30-65 год-----	17%
од 65 и више-----	3%

Према евиденцији Центра за социјални рад у броју корисника социјалне помоћи око 75% чине Роми.

Развијеност и стање инфраструктуре

Развијеност комуналне инфраструктуре и изграђеност инфраструктурних објеката и садржаја у општини Бор је на задовољавајућем нивоу, чак значајно изнад стања просека у Републици Србији. па ипак, дуготрајна економска криза и старост ових објеката утицали су на њихово опште стање и неопходност да се у наредном периоду улажу значајнија средства у одржавање или реконструкцију истих..

Привредна ситуација у општини

Данас је општина Бор у размерама Србије социо-економски угрожено подручје са моноструктуралном привредом, изграђеном али застарелом инфраструктуром, бројним институцијама и организацијама, које због недовољних финансијских средстава не могу задовољити све потребе друштвеног живота.

Развој малих и средњих предузећа и самосталних радњи је у овом периоду у благом порасту, али је структура делатности која се у њима обавља неговоравајућа, с обзиром да се претежан број приватних радњи и предузећа бави трговином и угоститељством. Бржи развој МСП није био могућ због лошег стања привреде и веома неповољних услова кредитирања.

Пољопривреда

За развој пољопривреде на подручју општине Бор постоје повољни еколошки услови, производне површине земљишта, довољна пољопривредна механизација и изграђена инфраструктура које омогућавају, уз примену одговарајућих агроекономских, еколошких и организационих мера, даље унапређење пољопривредне производње.

Приоритетни правци развоја пољопривредне производње заснивају се на повећању примарне производње у циљу обезбеђења довољно производа за тржиште, као и за пуно коришћење постојећих капацитета, њихово проширење и изградњу нових линија прераде и богатијих асортимана финалних производа. Првенство имају развојни програми производње стоке, сточарских производа и прерађевина од њих, воћа и поврћа и прерађевина од њих, лековитог биља и шумских плодова, садног и семенског материјала, као и житарица. Развој сточарске производње треба усмерити ка развоју овчарске и говедарске производње. Остварење стратешких циљева даљег развоја пољопривреде подразумева уређење и побољшање квалитета земљишта, инвестициону активност и обезбеђење повољних кредитних линија. За интензивнији развој пољопривредне производње на индивидуалним газдинствима, потребно је оформити пољопривредну службу са стручним кадром различитих специјалности – Агенцију за пољопривреду.

Социјална политика у општини Бор

Социјална заштита

Центар за социјални рад

У општини Бор једина установа социјалне заштите је Центар за социјални рад, која својим кадровским, материјално-техничким и просторним капацитетима одговара потребама грађана у заједници. Центар тренутно запошљава 25 радника, од чега 15 стручних радника различитог профила (8 социјалних радника, 2 психолога, 2 специјална педагога, 2 правника и 1 социолог), а 10 радника на помоћно-техничким и административним пословима (5 герентодомаћица и 5 радника на помоћним и административно-техничким пословима). Преко Министарства рада, запошљавања и социјалне политике Републике Србије остварује се финансирање 19 радника, а из буџета СО Бор 6 радника.

1. Центар за социјални рад “Бор” налазио се у оквиру пројекта ” Реформе социјалне политике Републике Србије. Реализујући ставове из наведене реформе, Центар је прилагодио своју организацију рада у оквиру два тима.

На основу чл.9 Закона о социјалној заштити и обезбеђивању социјалне сигурности грађана, Скупштина општине Бор је донела Одлуку о остваривању проширених права грађана у области социјалне заштите на подручју општине Бор, а Центар непосредно реализује остваривање следећих права:

1. право на једнократну новчану помоћ
2. накнада трошкова сахране
3. обезбеђивање трошкова здравствене заштите
4. дневни боравак у Клубу за стара лица
5. опремање корисника за смештај у установу социјалне заштите или другу породицу
6. пружање помоћи старим, изнемоглим и инвалидним лицима преко Службе за помоћ у кући.

Повећани број захтева за остваривање права на материјално обезбеђење, указује на изузетно неповољни материјални положај породица. Осим захтева корисника који се налазе на евиденцији незапослених, све је већи број појединаца и породица из друштвених предузећа која су у процесу приватизације и реструктурирања.

Из буџета општине финансирају се и следећи облици социјалне заштите: субвенције, увећана једнократна помоћ, новчана подршка деци из угрожених породица за извођење екскурзија, рекреативне наставе.

У Бору је у току изградња геронтолошког центра. Завршена је изградња прелазне куће са прихватном станицом – кућа за самостално становање за децу без родитељског старања, сервиси за одрасле особе у потреби за краткорочним збрињавањем, дневни боравак за децу ометену у менталном и физичком развоју.

Клуб за стара лица

У Бору је у току изградња геронтолошког центра. Организовану стручну помоћ и подршку стара лица добијају преко Клуба за стара лица који делује при Центру за социјални рад, као организациона јединица. У циљу подизања нивоа заштите старих и хуманизације старости Центар за социјални рад је основао Службу за помоћ у кући, као вид ванинституционалне заштите старих и иста је почела да функционише 1991 године.

Служба за помоћ старим лицима налази се у просторјама Клуба за стара лица који је основан 1980 године и представља посебну радну јединицу Центра за задовољавање потреба старих. На пружању услуга старим лицима у складу са њиховим потребама ангажовано је пет геронтодомаћица, а целокупну активност прати и усмерава координатор службе. Финансирање рада услуга помоћу кући се обезбеђује кроз пројекте ФСИ и јавних радова. Садржајним обогаћивањем Службе за помоћ у кући и прелазак на финансирање од локалне самоуправе, допринело се смањењу социјалне изолације старих лица, подстакнути креативни потенцијали, као и повећана материјална и социопсихолошка сигурност старих лица у општини Бор.

Општинско повереништво за избеглице и расељена лица

При Одељењу за привредне и друштвене делатности Општинске управе општине Бор организован је рад Општинског повереништва за избеглице. Повереништво за избеглице Општине Бор води бригу о свим избеглицама, интерно расељеним лицима и повратницима из трећих земаља на територији Борске општине, а финансијска средства у овом периоду добија од локалне самоуправе Бор.

На приватном смештају живи око 352 интерно расељених лица, 132.извеглих лица и 17. повратника по реадмисији. У градској средини живи 131 породица, а 9 у руралној средини. У згради која је намењена избеглицама смештено је 51 лице,односно 15 породица. Откупљена су 15 сеоска домаћинства за избегле и расељене породице. Занемарљив број станује у уступљеним кућама а остали (88) у изнајмљеним становима / кућама за које плаћају месечно од 30-70 Еура. Најчешће су то неодговарајући услови, по структури и комфору.

Повереништво за избеглице је узело учешће у обезбеђивању радних места неким породицама које су угрожене у сарадњи са локалном самоуправом. Исто тако обезбеђује неке видове социјалне помоћи из општинског буџета који је програмом предвиђен.

Посебно су угрожене породице ромске припадности. Услови у којима живе одговарају нужном смештају, на периферији са оскудним покућством, најчешће добијеним од УНХЦР-а. Раскорак између домицилних и расељених Рома (избеглица нема) упућени су на међусобну комуникацију и најчешће су груписани. Издржавају се (95 %) од МОП-а. Посебан проблем представља периодично обнављање документације што захтева додатне трошкове за путовања и плаћања докумената (из Врања, Бујановца, Крагујевца...) због чега касне са настављањем права. Пауза за тај период многе породице доводи у тешку соц. ситуацију. Ограничене могућности радног ангажовања усмерава их на препродају (сиву економију). Због лоших услова живота и недовољности материјалних средстава за животне потребе често мењају боравак што још више погоршава њихов положај. Честа флукуација доводи до цепања породица и отежава праћење. Због ниске цене станова у Бору масовно се досељавају. Многи купују "станове" у четвртима настањеним Ромима, не плаћају основне текуће трошкове (комуналије, струју, воду) и упадају у дуговања. Посебан проблем, ове популације представља и непријављивање новорођене деце с обзиром да је обавезно пријављивање у градовима измештених матичних служби.

Услови у којима живе остали на приватном смештају не одступају од наведених. Многи су заинтересовани за откуп сеоског домаћинства и трајно решавање статуса.

Орјентисани су за интеграцију и продају своје личне имовине из средине порекла како би побољшали статус.

Од укупног броја на приватном смештају, према старосној структури 14 породица је самачко старачко домаћинство, хронично оболели и соц. угрожени. Најчешће су везани за сроднике у истој средини на које су упућени. Према образовном статусу нема одступања од смештених у руралним и урбаним условима. Занемарљив број образованих, дефицитарног занимања је радно ангажован а остали су нижег образовног нивоа и упућени на најједноставније повремене послове. Смештени у руралним срединама обрађују земљу у надници.

Здравствена заштита на територији општине

Основни показатељи здравственог стања

Према попису из 2002.год. укупан број становника општине Бор је 55 817. Здравственом заштитом је обухваћено 53779 становника свих соц. Група, родне и националне припадности, са истим правима у задовољавању потреба на ванболничке и стационарне здравствене услуге. Према старосној структури 19.1 % становника има 60 и више година (2002. год. 19,5 %).

Стопа смртности одојчади у току 2006. год. је 8,6 (4) и бележи опадање у континуитету од 1961.год. (од 97,7, 2002.год. 13,7) као и стопа смртности деце од 0-6 год.54,5 (1) што су осетљиви показатељи здравственог стања. Потхрањене деце до 5 година нема. Против малих богиња вакцинисано је 1128 (95%) евидентиране деце. Здравље деце из вулнерабилних категорија (Рома, избеглица, интерно расељених или деце која живе у сиромаштву) не прати се посебно. Подаци појединих истраживања указују на већу угроженост здравља деце из вулнерабилних друштвених група и појединаца што захтева акције које излазе из оквира редовног и реактивног приступа. Стопа морталитета региструје високе вредности 1283,3 у Бору 2006.год.(1 758,6 у Зајечару) са заступљеношћу већег броја жена (363 у односу на 340 мушког пола). У последњим деценијама дошло је до повећања броја умрлих као последица убрзаног старења становништва.Најчешћи узроци смрти су болести система крвотока (53,1% кардиоваскуларне болести у Бору, 70,7 %, у Зајечару) и малигни тумори (22 % у Бору, 13,3 % у Зајечару).

Дијагноза-узрок смрти	Број	%
Обољење срчаног мишића	92	13,1
Инфаркт мозга, поновни	49	7
Инфаркт срца	39	5,5
Акутни инфаркт срца	35	5
Старост	32	4,5
Инфаркт мозга због тромбозе	15	2,1
Рак плућа и душница	13	1,8
Непознат узрок	9	1,3

У односу на морбидитет становништва региструју се обољења а не оболело лице. Заступљеност болести варира по добним групама. Код деце и младих су болести система за дисање. Код одраслих најчешће су болести система крвотока, система за дисање, коштаног-зглобног система а старих кардиоваскуларне, болести локомоторног система, ендокринолошка, и неуролошка обољења. Запажа се пораст стопе обољевања од болести менталног здравља и тренд повећања броја деце и младих са деформитетима кичме.

Ресурси у здравственој заштити

Здравствену заштиту грађани борске општине остварују у Здравственом центру кога чине две организационе целине: ОЈ Дом здравља за примарну (ванболничку) и ОЈ Општа болница за стационарну здр. заштиту. Приватни сектор је неразвијен (две ординације) са благим трендом повећања. Просторни капацитети су адекватни а кадровску структуру карактерише недостатак лекара опште медицине, у примарној здр. заштити 2688 на једног лекара што указује на оптерећеност кадра.

Национална служба за запошљавање основана је Законом о запошљавању и осигурању за случај незапослености 2003. године. Филијала НСЗ налази се у Бору, а има своје испоставе у Неготину, Мајданпеку и Кладову и канцеларију у Доњем Милановцу. Надлежност ове институције је регионална а заснива се на Законом и општина актима.

Проблем незапослености један је од глобалних приоритета, који се негативно одражава на све друге сегменте друштвене заједнице и на све старосне структуре. Као посебан проблем издваја се незапосленост младих лица, лица старијих од 45 година живота, самохраних родитеља, инвалида, као и других особа са отежаним фактором запошљивости.

Као пратећи проблеми незапослености, могу се издвојити: застаривање знања због дугог чекања на запослење, ниска мотивисаност за запошљавање у другом занимању, ниска мотивисаност за запошљавање у нижем степену стручне спреме, слаба територијална покретљивост незапослених лица итд. Статистика показује да је највећи број незапослених лица са првим степеном стручне спреме – не квалификована радна снага и средњим степеном стручне спреме.

Највећи број незапослених јесу лица испод 30 година старости, као и изнад 40 година старости

Лица са КИМ - 30 -остварује надокнаду са Националне службе за запошљавање у висини од 8.500 дин. на месечном нивоу.

Од великог значаја је и програм запошљавања ОСИ. По овом програму послодавци сем финансијске подршке за опремање радног места, имају и могућност избора између рефундације зарада запослених ОСИ (12 месеци до 80% просечне зараде у РС, односно општини) и рефундације доприноса на терет послодавца (36 месеци).

Све активности НСЗ се обављају у складу са Националном стратегијом запошљавања, Националним акционим планом запошљавања и осталим стратешким документима. Активности НСЗ се финансирају из буџета РС, као и из других доступних извора, као што су домаћи и страни фондови и програми (нпр. ЦАРДС), донације и сл.

Последњих година проблематику запошљавања карактерише једна нова појава а то је велики број вишкова радника који су напустили, пре свега РТБ Бор, односно предузећа у носећој привредној грани општине производњи и преради метала. Следећа табела показује о ком се броју радника ради.

Прва група радника вишкова која је напустила РТБ Бор у 2002. години није имала, сем подршке филијале НСЗ, посебну помоћ у даљем решавању свог егзистенцијалног статуса. Негативна искуства из тог периода определила су да се у социјалном програму решавања вишка радника у 2006/7 дефинишу нова решења, пре свега кроз формирање посебног Центра за транзицију запослених и низ активности које Центар реализује.

Центар за транзицију запослених РТБ Бор, формиран је крајем 2005. године у оквиру пројекта Промоција запошљавања у Србији, у сарадњи Министарства за рад, социјалну политику и запошљавање и РТБ Бор. Центар за транзицију запослених РТБ Бор има посебан задатак у оквиру новог Пројекта регионалног развоја Бора, који је припремила Светска банка и који ће наредних 5 година бити финансиран из кредита СБ. Део средстава овог пројекта намењен је (5 милиона долара) за различите активне мере запошљавања као допуна средствима која се усмеравају из НСЗ и саме локалне заједнице.

Ради организованијег деловања на подручју подстицања запошљавања, Скупштина општине Бор формирала је Локални савет за запошљавање састављен од представника свих релевантних институција на подручју запошљавање. Савет је започео са активностима покренувши већи број организација да конкуришу за пројекте јавних радова, иницирајући дефинисање одређених средстава у буџету општине за подстицај запошљавању и др.

Образовање

Општина Бор, као седиште Борског управног округа, представља један од регионалних центара образовања у источном делу Србије. Заступљени су сви нивои и облици школовања. У области предшколског образовања постоји предшколска установа „Бамби”, чији је оснивач Општина, са 6 објеката и 904 уписане деце. Основно образовање је покривено са 8 основних школа и 15 подручних одељења са укупно 4507 ученика, распоређених у 228 одељења. Средње образовање се реализује у четири средње школе, (гимназија, техничка, електро-машинска и економско – трговинска школа), са 1971 учеником и 28 одељења у 24 образовна профила. У граду постоји и школа „Видовдан“ за основно и средње образовање деце са лаком менталном ометеношћу у развоју, са 146 ученика и 21 одељењем, као и школа за основно музичко образовање са 169 ученика у 14 одељења и пет смера. Бор има и Технички факултет са 6 образовна профила и преко 1000 уписаних студената. Додатни садржаји у целини установа које се баве образовањем јесу дечије одмаралиште „Савача”, које послује у оквиру предшколске установе, студентски дом и бројни спортско-рекреативни објекти и терени. Такође, већ скоро две деценије у Бору делује Регионални центар за рад са талентованим и надареним ученицима, као један од десетак сличних центара у Србији.

Степен реализације планираних буџетских издвајања у пракси је често мањи од плана, чак и за 50%, а због вишегодишње лошег стања у остваривању буџетских прихода, као и због честих непланираних давања за интервентне поправке и улагања.

Секторском анализом стања у области образовања утврђене су потребе за развојем пратећих служби и облика специјализованих услуга, а као допринос примарној здравственој заштити и заштити менталног здравља деце и младих. Такође, наглашена је потреба за организацијом подршке ученицима у ваншколском учењу и раду, као и потреба за организацијом слободног времена младих. Посебно је препозната потреба појачање сарадње са родитељима и рада на подизању нивоа њихове компетентности за родитељску улогу и суочавање са изазовима одрастања.

Последњих година у општини Бор се обнавља раније веома развијен систем образовања одраслих, пре свега усмерен на стручне обуке, иновације знања, преквалификације и доквалификације. Поред формираног Регионалног центра за континуирано образовање одраслих (један од 5 центара који тренутно постоје у Србији), образовањем одраслих баве се и друге средње школе, Технички факултет, приватне школе (страни језици, информатика), невладине организације, као и различите институције из других градова (раднички и отворени универзитети, приватне школе, НВО и др.). Највећи корисници ових програма су филијала НСЗ и Центар за транзицију запослених РТБ Бор.

Цивилни сектор

У Бору постоји преко 30 невладиних организација и удружења грађана, од којих је активно 10-так: Асоцијација за развој општине Бор, НВО Аурора, Друштво младих истраживача, НВО Кокоро, Удружење лечених алкохоличара, Међуопштинска организација слепих и слабовидих, Радионица за порпавку града, Ресурс центар Бор, Одбор за људска права, Одбор за женска људска права Јуца, Гипсу Соул. Ове организације су у последњих неколико година аплицирале са пројектима и активно учествовале у спровођењу у реализацији локалних стратешких планова.

У највећем броју локалне невладине организације се баве проблемима у области социјалне политике (сиромаштво, мултиетнички односи, проблема деце и младих, старих и особа са инвалидитетом), проблемима у области заштите животне средине, а пар организација се баве и проблемима економског развоја.

Финансирање организација цивилног сектора је искључиво преко донација, средствима одобрених пројеката. У случају пар организација, које располажу својим простором и техничком опремом финансирање се врши кроз пружање услуга трећим лицима.

Корисници резултата реализованих пројектних активности: деца и млади, стари, особе са инвалидитетом, Роми, незапослени,...

Организације цивилног сектора су у током последњих 5 година реализовале преко 20 пројеката укупне вредности преко 30 милиона динара донираних од стране:ДФИД-а у првом кругу пројеката из програма Реформа социјалне политике у Србији, ЕАР, Фонда за социјалне иновације, УМКОР-а, Министарства рада и социјалне политике, Светска банка, Регионални центар за животну средину централне и источне Европе.

Повереништво Црвеног крста у Бору

Црвени крст Бор у овом моменту функционише у саставу ОО Црвеног крста Зајечар. Априла месеца (26.04.2007 год.) ОО Црвеног крста Бор избрисана је из Регистра друштвених организација и удружења грађана, због финансијских проблема и дуговања, наслеђених из претходног периода.

У Црвеном крсту Бор је постављен Повереник од стране Републичког Црвеног Крста и обавља све послове - програмске активности у складу са Статутом Црвеног крста Србије- односно Статутом ОО Црвеног крста Зајечар. У будућем периоду очекује се да се програмске активности реализују по тачно предвиђеном програму и радиће се на поновном успостављању - оснивању организације.

Повереништво Црвеног крста функционише и ради по принципима Црвеног крст Србије.

Медији

Постоји уходан систем праћења и извештавања о догађајима у општини, са седница Скупштине општине, а новинарима се излази у сусрет и по питању посебног обраћања одређеним поводима.

Најзначајније информативне институције у Бору су:

- ЛП Штампa, радио и филм Бор (најстарија информативна кућа у Бору у чијем су саставу Радио и Телевизија Бор
- Приватна радио телевизија „Сезам“
- Фабрички лист РТБ Бор „Колектив“
- Приватно новинско гласило „Борски проблем“

Од јула месеца Борска радио телевизија има статус регионалне медијске куће и својом фреквенцијом покрива област читаве Тимочке крајине.

У Бору још није довољно развијено коришћење интернет сајтова као електронских гласила институција.

Синдикати

Улога синдиката у јавном животу заједнице увек је била веома значајна, како у време радничког самоуправљања, тако и данас, у време изражених друштвено-економских промена и актуелне приватизације.

У Бору делују два синдиката Савез Самосталних Синдиката Србије, чије чланство броји преко 30% укупног броја запослених у општини и синдикат „Независност“.

Основни циљеви деловања синдиката усмерени су на заштиту социјалног стандарда запослених. Својим активним присуством у јавном животу Синдикати су у значајној мери утицали на процес приватизације РТБ Бор групе и заједно са локалном самоуправом изборили нови круг приватизације.

Синдикати су иницирали формирање Локалног економског савета, међутим због неусаглашених предлога од стране репрензетативних субјеката ово Скупштинско тело још није формирано. У међувремену, једна скупштинска столица намењена је представнику синдиката, који активно присуствује седницама локалног парламента.

Синдикати преко својих представника учествују активно у раду Локалног савета за запошљавање и Центра за транзицију запослених РТБ Бор.

Поглавље 2.

Подаци о избеглицама, интерно расељеним лицима и повратницима у Општини Бор

На основу података са Пописа спроведеног 2005. год. на територији општине Бор налазило се 210 избеглица. Од тога 27 избеглица су продужила избеглички статус, а преостали број је изгубио статус избеглице током претходне 3 године

Тренутно на територији Општине Бор борави **27 лица са статусом избеглица који су у приватном смештају.**

Према подацима Повереништва за избеглице број ИРЛ је 352 лица у приватном смештају

Табела 1: Структура избеглица и ИРЛ лица у приватном смештају у општини Бор
Приватни смештај

Бр.Чл. Домаћин.	1 чл.	2.чл.	3.чл.	4.чл.	5.чл.	6.чл.	7.чл.	8.чл.
Бр. Породица	8	11	21	31	38	12	5	6

Укупан прој породица 132

Пол	М	Ж
Укупан	300	184
Бр. Лица		

Укупан број лица 484

Год. Старости	0-7	7-18	18-30	30-50	50-60	60-65
Бр. лица	82	68	90	86	85	73

Укупно лица 484

Пол по год.	0-7	7-18	18-30	30-50	50-60	60-65
-------------	-----	------	-------	-------	-------	-------

Мушки	50	55	71	49	41	27
Женски	32	13	19	37	44	46

Укупно 82 68 90 86 85 73

Међу расељеним лицима, образовна структура је нешто повољнија обзиром да је заступљена млађа популација. У тој групацији има око 10% лица са завршеном средњом школом а остали су са завршеном основном школом.

На територији општине Бор углавном се налазе избеглице из Хрватске и у зависности од тога кад у које време и на које подручје су се ширили сукоби, тако су и избеглице пристизале и то почев од јуна 1992.год.па све до после "Олује".

Један део избеглица из Босне и Херцеговине у претходном периоду вратио се у матичну земљу а део се снашао на неки други начин.

Расељена лица су дошла после НАТО бомбардовања, 1999 године и углавном су се доселили комплетне породице. Већина је из Гњилана (преко 70%), а нешто мањи број је из Ђаковице, Приштине и Призрена. Карактеристично је да су то углавном ромске породице, млађи брачни парови са малолетном децом.

После потписивања споразума Владе Републике Србије са Европском унијом Комесаријату за избеглице Републике Србије пренете су у надлежности збрињавања повратника по реадмисији из трећих земаља.

Од потписивања Споразума о реадмисији с ЕУ 2007. године, у Бор се, према постојећим евиденцијама, вратило 38 држављана Србије који нису имали, или су изгубили основ боравка (евиденција Канцеларије за реадмисију на београдском аеродрому⁴), а кроз програме организованог повратка које ИОМ раније спроводио, вратило се 180 особа. Обзиром да не постоје систематски и ажурирани подаци о овој популацији, постоји могућност да је број повратника знатно већи.

Општина је заинтересована и вољна да помогне око решавања трајне интеграције избеглица. Такође подршка Општине избеглицама и ИРЛ лицима била је кроз различите видове новчане помоћи, помоћи око прикупљања потребних личних докумената, остваривања права из области социјалне заштите, посредовања између донатора и самих лица корисника средстава.

Анализа ситуације и закључци

Анализа ситуације је реализована применом четири врсте анализа: анализа или преглед документације, анализа стања, анализа заинтересованих страна и анализа проблема.

Анализа или Преглед документације о радном окружењу обухватила је неколико кључних националних стратешких докуманата релевантних за ову област, актуелни законски оквир који регулише питања избеглица у Републици Србији, стратешка документа Општине Бор и реализоване и актуелне пројекте и програме намењене избеглицама, ИРЛ и повратницима по Споразуму о реадмисији у Општини.

⁴ Подаци Комесаријата за избеглице, Канцеларије за реадмисију на Аеродрому „Никола Тесла“ www.kirs.gov.rs, јул 2012. године

Национални стратешки документи од значаја за питања избеглица и интерно расељених лица су

- Национална стратегија за решавање питања избеглих и интерно расељених лица (2002. и ревизија март 2011.)
- Национална стратегија за управљање миграцијама (2009.);
- Национална стратегија реинтеграције повратника по споразуму о реадмисији (2009.);
- Стратегија за смањење сиромаштва (2003);
- Национална стратегија одрживог развоја (2008);
- Национална стратегија привредног развоја Републике Србије 2006-2012;
- Национална стратегија запошљавања 2011-2020;
- Стратегија регионалног развоја 2007-2012;
- Стратегија развоја социјалне заштите;
- Национални план акције за децу.

Актуелни законски оквир за питања избеглица је Закон о избеглицама¹⁰. С обзиром на уочену потребу да тај Закон боље прати актуелне потребе и питања избеглица, усвојен је Закон о изменама и допунама Закона о избеглицама.

Локална стратешка документа значајна за унапређење положаја избеглица и интерно расељених лица у Општини Бор су:

1. Стратегија одрживог развоја Општине Бор 2010-2020.године
2. Стратешки план за социјалну политику Општине Бор од 2008 до 2012.год.

Програми и пројекти за избеглице и ИРЛ који су до сада реализовани или се актуелно реализују у Општини су:

- Програм откупа сеоских домаћинстава са окућницом је још увек у току. У Општини Бор 18 породица су усељене у куће откупљене из донаторских средстава.
- Изградња стамбених јединица за социјално становање
- Програм помоћи у грађевинском материјалу за избеглице и интерно расељена лица

Циљ будућих демографских кретања у општини Бор односи се на успоравање негативних трендова у кретању укупног броја становника и спречавање даљег погоршања виталних карактеристика популације, као и на стварање услова за повећање степена запослености у насељима. Планиране активности Општине су:

- оживљавање природног прираштаја и регенерација становништва
- обучавање и виши ниво образовања- усклађивање образовања са актуелним потребама привреде, модернизовање система образовања, увођење кратких образовних семинара, посебно за водеће кадрове.
- Реинтеграција и флексибилност- интеграција дела становништва без посла, посредовање у запошљавању младих људи, подршка за превођење сиве економије у легалне токове и сл. Побољшање услова за „маргиналне групе“, као што су избегла, интерно расељена лица и повратници по Споразуму о реадмисији, затим хендикепирани, стари људи, недовољно образовани, итд.
- Подршка samozapošljavanju – стварање повољних услова у руралним подручјима за samozapošljavanje, преорјентацијом и преквалификацијом, стамбена изградња и откуп сеских домаћинства – за избегла, интерно расељена лица, младе брачне парове и стручњаке.

Општина Бор је спремна да учествује у пројектима Социјалног становања, доходних активности као и у пројекту изградње монтажних кућа, помоћ у грађевинском материјалу, откуп сеоских домаћинстава све у циљу трајне интеграције избеглица, ИРЛ и повратника по Споразуму о реадмисији на нашој територији.

Најважнији закључци ове анализе су следећи:

- Национална стратегија за решавање питања избеглица и интерно расељених лица (2002) дефинише основне правце деловања – обезбеђивање услова за повратак и обезбеђивање услова за локалну интеграцију, што је потпуно у складу са међународно прихваћеним циљевима за решавање положаја ове групе грађана.
- Национална стратегија за управљање миграцијама (2009) дефинише планско и организовано управљање миграцијама праћењем спољних и унутрашњих миграционих кретања, и спровођење активности које ће довести до подстицања регуларних и сузбијања нерегуларних миграција, као и решавање проблема избеглица и интерно расељених лица, ефикасни и ефективни прихват и одржива социо-економска реинтеграција повратника – грађана Републике Србије по основу споразума о реадмисији.
- Национална стратегија реинтеграције повратника по споразуму о реадмисији (2009) утврђује приоритетне области, као што су: издавање личних докумената, решавање питања смештаја, стварање могућности за запошљавање и остваривање других права, као што су право на здравствену заштиту, образовање, социјалну и породично-правну заштиту, итд. Одсуство координације и размене информација о повратницима представља озбиљну сметњу у регистрацији лица која се враћају по основу реадмисије, утврђивању њихових потреба и пружању адекватне заштите ради њиховог укључивања у нову средину.
- Остале наведене националне стратегије пружају основу и дају смернице за развијање мера и акција за побољшање услова живота избеглица и интерно расељених лица на локалном нивоу којима се може допринети унапређењу њиховог животног стандарда и укупног друштвеног положаја.
- Стратешки план за социјалну политику општине Бор (2013-2017) указују на потребу ка партнерском приступу у раду и сарадњи различитих сектора који доводе до бржег и квалитетнијег система пружања услуга најрањивијим групама становништва. Избеглице, ИРЛ и повратници по реадмисији су једна од препознатих приоритетних циљних група. Као стратешки циљеви у овој области дефинисани су следећи:
 - Унапређење постојећих услуга социјалне заштите за осетљиве друштвене групе
 - Унапређење нивоа социјалне заштите посебно осетљивих друштвених група
 - Јачање система социјалне заштите кроз развијање одрживих механизма међусекторске сарадње
 - Информисање и едуковање јавности за смањење дискриминације посебно осетљивих циљних група и активирање свих одговорних чинилаца из јавног, приватног и цивилног сектора
- Стратегија одрживог развоја општине Бор (2010-2020), као приоритете развоја издваја развој пољопривреде и прерађивачке индустрије, приватног предузетништва, сеоског туризма, инфраструктуре и саобраћаја. Реализација овако дефинисаног програма развоја подразумева пуну подршку државе и надлежних институција. На овај начин, кроз активнији и интензивнији развој Општине директно ће се утицати на побољшан статус свих грађана Општине Бор, укључујући и избеглице и интерно расељена лица. Циљеви и интереси развоја Општине Бор су комплементарни са основним развојним опредељењима Републике Србије.

Програм развоја је директно заснован на следећим начелима:

- Одрживи развој и реалне потребе као и сагледавање конкретних могућности;
- Подстицање равномерности територијалног развоја општине како би се избегло демографско пражњење простора;
- Усклађеност социјалног развоја, економске ефикасности и заштите и ревитализације животне средине и заштите проиродних и створених ресурса;
- Обезбеђивање рационалног коришћења необновљивих природних ресурса;
- Сарадња између општине, републике, јавних предузећа и установа, невладиних организација и других учесника у развоју;
- Усаглашеност са европским нормативима и стандардима у области планирања и стварања услова за међународну сарадњу. Анализа стања у локалној заједници по питањима унапређења положаја избеглица и интерно расељених лица извршена је кроз идентификовање досадашних активности и резултата у овом домену и сагледавање позитивних капацитета и слабости локалне заједнице, као и могућности и препрека са којима се суочава у свом радном окружењу.
- Активности у будућем периоду требало би да буду усмерене на успоравање негативних трендова у кретању укупног броја становника и спречавања даљег погоршања виталних карактеристика популације, као и на стварање услова за повећање степена запослености.

Анализа стања⁵ у локалној заједници по питањима унапређења положаја избеглица, интерно расељених лица и повратника извршена је кроз идентификовање досадашних активности и резултата у овом домену и сагледавање позитивних капацитета и слабости локалне заједнице, као и могућности и препрека са којима се суочава у свом радном окружењу.

Анализа стања је обухватила четири врсте квалитетних анализа : Преглед документације о ширем радном окружењу, Анализа стања (SWOT), Анализу заинтересованих страна и Анализу проблема.

У Н У Т Р А Ш Њ Е	Снаге <ul style="list-style-type: none"> • Људски ресурси, искуство запослених у локалној управи • Позитивна искуства из досадашњих реализованих пројеката • Заинтересованост локалне власти за избеглице, ИРЛ и повратнике (савет за миграције) • Позитиван став локалног становништва • Добро испланирана буџетска средства • Постојање стратешких локалних докумената 	Слабости <ul style="list-style-type: none"> • Недовољна образованост избеглица и ИРЛ • Неорганизованост и међусобна нетрпељивост • Неповољна старосна структура (самачка домаћинства) • Неразумевање појединих установа (центар за социјални рад) • Недовољно података о повратницима
	Могућности <ul style="list-style-type: none"> • Подршка КИРС-а и донаторских организација • Подршка дијаспоре • Законски и стратешки оквир • Могућност приступа фондовима ЕУ 	Препреке <ul style="list-style-type: none"> • Немогућност запошљавања (недовољан број новоотворених радних места) • Лоша економска ситуација у земљи и свету • Лоша политичка ситуација (честа политичка превирања)

Анализом заинтересованих страна идентификоване су кључне заинтересоване стране за унапређење положаја избеглица, интерно расељених лица и повратника по реадмисији у Општини Бор, које су диференциране на крајње кориснике/це услуга (различите групе избеглица, интерно расељених лица и повратника по реадмисији) и кључне партнере локалној самоуправи у развијању и примени мера и програма.

Крајњи корисници/це Локалног акционог плана за унапређење положаја избеглица, интерно расељених лица и повратника по реадмисији су:

- Вишечлане породице које станују у приватном смештају (132 породице);
- Особе без имовине и редовних прихода;
- Породице са децом са сметњама у развоју и/или са чланом који је особа са инвалидитетом (ОСИ) или хронични болесник;
- Жене;
- Старе особе без породичне подршке;
- Самци;
- Радно способне избеглице, ИРЛ и повратници по реадмисији који немају квалификације одговарајуће за потребе локалне привреде.

Кључни партнери локалној самоуправи су:

Повереништво за избеглице које припада Општинској управи Општине Бор - Одељењу за привредне и друштвене делатности. Повереништво има дугогодишње искуство и знања у овој области и директно се бави решавањем многих проблема ових људи, како административних тако и личних.

Центар за социјални рад усмерава, посредује и пружа заштиту деци са инвалидитетом, деци без родитеља, смештај деце у хранитељске породице, одређује старатељство над децом, ради са децом у сукобу са законом, са старијим малолетницима против којих је покренут прекршајни поступак, као и са породицама. Центар се бави и материјално необезбеђеним старим лицима, доделом МОП-а, туђе неге, једнократне новчане помоћи, старатељством за лица лишена пословне способности, старих и одраслих од злостављања и занемаривања. Све ове активности усмерена су како на домицилно становништво тако и на ИРЛ лица у Општини Бор. У складу са законом, већина активности Центра је усмерена и на избеглице. Здравствени центар, пружа услуге примарне и секундарне здравствене заштите. Избеглице и ИРЛ остварују своја права у овој области, као и сви други грађани.

Предшколска установа „Бамби“ свој допринос унапређењу положаја избеглица и ИРЛ реализује тако што сваке године за кориснике услуга ове установе која су избегла и ИРЛ лица пружа део бесплатних услуга.

Образовне институције - основне и средње школе у Бору и Технички факултет у Бору кроз своје редовне програмске активности обухватају и пружају могућност избеглицима и интерно расељеним лицима да стекну одређено образовање.

Национална служба за запошљавање Бор спроводи различите програме подршке запошљавању незапослених, радно способних који активно траже посао. Избеглице и интерно расељена лица имају једнаке могућности као сви други незапослени да користе ове програме.

Анализа проблема је показала да су главни проблеми избеглица и интерно расељених лица у Општини Бор:

- **Нерешено стамбено питање:** Ово питање је посебно значајно за породице избеглица, интерно расељених лица и повратника по реадмисији у приватном смештају.
- **Незапосленост:** У Општини Бор је релативно низак ниво развијености малог и средњег предузетништва, што објективно умањује могућности за запошљавање. Избеглице у Општини имају неповољну образовну структуру - 40% са непотпуном основном и основном школом, 30% са III степеном стручности (КВ), 25% са средњом школом и 5% са вишим и високим образовањем. Истовремено, избеглице нису показале значајну иницијативу за преквалификацију и/или доквалификацију за дефицитарна занимања.
- **Отежано располагање имовином:** Избеглице чија је имовина остала у Хрватској и Босни и Херцеговини, као и интерно расељена лица са Косова и Метохије, сусрећу се са проблемима располагања сопственом имовином на тим просторима. У Општини Бор има 30 породица суочених са овим проблемом.

Општи закључци анализе - спорна питања

Из претходних анализа може се закључити следеће:

- Општина Бор има значајне капацитете за унапређење положаја избеглица и интерно расељених лица и повратника по реадмисији на својој територији, нарочито у области људских ресурса, институционалног искуства и спремности локалне самоуправе да се бави питањима ове групе грађана.
- С обзиром на велики број других социјалних и економских питања, као и различитих развојних потреба Општине, питање унапређења положаја избеглица, интерно расељених лица и повратника по реадмисији је једно од питања у контексту развоја локалне заједнице.
- Избеглице, интерно расељена лица и повратници по реадмисији у Општини Бор имају релативно низак образовни ниво, што заједно са актуелном структуром локалне привреде отежава њихово запошљавање и активно укључивање у живот локалне заједнице.
- Нерешено стамбено питање вишечланих, вишегенерацијских породица и проблеми у располагању сопственом имовином у земљама и местима порекла, значајно доприносе социјалном сиромаштву и неповољном квалитету живота избеглица, интерно расељених лица и повратника по реадмисији представљају један од кључних изазова за унапређење њиховог положаја.

- С друге стране, подстицај решавању питања избеглица, интерно расељених лица и повратника у Општини Бор представља то што не постоји отпор или антагонизам домицилног становништва према овој групи грађана. Избеглице, интерно расељена лица и повратници по реадмисији су добро прихваћени у локалној заједници.

Препоруке за будуће планирање унапређења положаја избеглица, интерно расељених лица и повратника по реадмисији:

- Унапређење положаја избеглица, интерно расељених лица и повратника по реадмисији би требало да буде део свеобухватног развојног приступа у локалној заједници, да се третира као део социјално-економског контекста и да му се не приступа као евентуално искључивом питању социјалне заштите.
- Локални акциони план посебно је усмерен на: решавање стамбеног питања избеглица, интерно расељених лица и повратника по реадмисији која су у најнеповољној ситуацији, а то су вишечлане и вишегенерацијске породице ; унапређење могућности за запошљавање избеглица, интерно расељених лица и повратника путем преквалификације и доквалификације; подстицање активног учешћа избеглица, интерно расељених лица и повратника у решавању и унапређењу сопственог статуса у локалној заједници.
- **Имајући на уму озбиљну и тешку демографску ситуацију – драстично смањење броја становника, и растући тренд депопулације – у оквиру овог плана треба развити и подржати активности којима ће се активно борити за побољшање ове изузетно неповољне демографске ситуације.**

Поглавље 4.

Приоритетне групе

Приоритетне групе Локалног акционог плана за унапређење положаја избеглица, интерно расељених лица и повратника по реадмисији Општине Бор су одабране на основу следећих критеријума:

- Видљивост и распрострањеност проблема одређене групе у локалној заједници,
- Број чланова породице погођене одређеним проблемом,
- Структура породице погођене одређеним проблемом (нпр., самохрани родитељи, члан породице је ОСИ, хронични болесник, дете са сметњама у развоју, особа старија од 65 година),
- Незапосленост и материјално сиромаштво одређене циљне групе.

Приоритетне групе, одабране на основу претходних критеријума су:

- Вишечлане и вишегенерацијске породице из приватног смештаја;
- Старачка домаћинства без породичне подршке младих чланова, укључујући и самце;
- Радно способни, незапослене избеглице, интерно расељена лица и повратници, нарочито они из породица које имају члана који је ОСИ, хронично болестан или дете са сметњама у развоју.

Поглавље 5.

Општи и специфични циљеви

Општи циљ

Унапређење животног стандарда избеглица, интерно расељених лица и повратника у Општини Бор кроз различите програме социо-економске интеграције и стамбено збрињавање

Специфични циљеви

Специфичан циљ 1. У периоду од 2013. до краја 2017. године економски оснажити најмање 60 избеглих, ИРЛ и повратника, реализацијом програма преквалификације и доквалификације у директној сарадњи са Филијалом Националне службе за запошљавање у Бору;

Специфичан циљ 2. У периоду 2014 – 2015. год. стамбено збринути најмање 25. породица избеглих, ИРЛ и повратника изградњом зграде за социјално становање са могућношћу откупа/закупа;

Специфичан циљ 3. У периоду 2013 – 2016. год. стамбено збринуто најмање 15 породица избеглих, ИРЛ и повратника доделом пакета грађевинског материјала за адаптацију несумовног стаменог простора или довршетак изградње започетог објекта;

Специфичан циљ 4. У периоду од 2013. до 2015. год., у складу са популационом политиком општине, стамбено збринути најмање 10 породица избеглица, интерно расељених породица и повратника кроз програм откупа сеоских домаћинстава;

У свим пројектима који ће се реализовати на територији општине Бор за потребе избеглица, интерно расељених породица и повратника по реадмисији биће укључено и домицилно становништво до 20% од средстава који су опредељени за сваки пројекат.

ПОГЛАВЉЕ 6.

ТАБЕЛА ЛОКАЛНОГ АКЦИОНОГ ПЛАНА

Специфичан циљ 1. У периоду од 2013. до краја 2017. године економски оснажити најмање 60 избеглих, ИРЛ и повратника, реализацијом програма преквалификације и доквалификације у директној сарадњи са Филијалом Националне службе за запошљавање у Бору;							
Активност	Време трајања	Очекивани резултат	Индикатор(и)	Потребни ресурси		Носилац активности	Партнер/и у реализацији
				Буџет лок. самоуп.	Остали извори		
1.1 Идентификовање потреба за одређеним занимањима и одабир занимања	Један месец	Идентификоване потребе за одређеним занимањима	Број и врсте дефицитарних занимања	Људски ресурси – запослени у НСЗ- Бор Материјални ресурси	-	Локални савет за запошљавање ⁶	НСЗ – Бор
1.2 Израда програма преквалификације и доквалификације за одабрана занимања	Један месец	Израђен програм преквалификације и доквалификације	Документ програма	Људски ресурси (тим за израду програма)	-	Локални савет за запошљавање	НСЗ – Бор
1.3. Презентација програма и јавно оглашавање путем медија	Један месец	Одржане најмање 2 презентације за 10 потенцијалних корисника. Оглашен програм преко локалних ТВ станица у трајању од 7 дана	Број презентација и број присутних (списак, фотографије) Број приказаних огласа на ТВ станица	Људски ресурси Сала за презентацију Простор и време у локалним медијима	-	Локални савет за запошљавање	Асоцијација за развој града Бора, Локални медији
1.4. Израда критеријума за	Два месеца	Формирани критеријуми за	Број и врста критеријума	Људски ресурси	-	Локални савет за запошљавање	НСЗ – Бор,

⁶ Локални савет за запошљавање је тело формирано од стране СО Бор

укључивање корисника у програме преквалификације и доквалификације и избор корисника у складу са критеријумима		укључивање корисника у програме преквалификације и доквалификације Одабрано 10 корисника за програме преквалификације и доквалификације	Број одабраних корисника	(радна група) Простор и опрема за рад		Повереништво за избеглице	
1.5 Припремање распореда обуке	Један месец	Направљен распоред обуке кандидата по одговарајућим занимањима	Број кандидата по занимањима, Време реализације обука по занимањима	Људски ресурси (Радна група)	-	Радна група Локалног савета за запошљавање	Асоцијација за развој града Бора, НСЗ
1.6 Реализација обуке и додела сертификата	Пет месеци	Обуку су успешно завршило изабрани полазници	Број и врста реализованих обука (врста занимања). Број полазника који је успешно завршило обуке у циклусу	Људски ресурси Предавачи Простор Опрема	-	Локални савет за запошљавање	НСЗ Бор
1.7 Информисање и лобирање код послодаваца за запошљавање обучених кандидата/киња	Један месец	Одржани састанци са послодавцима из одговарајућих привредних области	Број послодаваца који су показали спремност да приме на пробни рад особе које су успешно завршиле обуку	Људски ресурси	-	Локални савет за запошљавање, Повереништво за избеглице	НСЗ Бор Удружење послодаваца/привредника Бор, Бизнис инкубатор Локални медији

Специфичан циљ 2. У периоду 2013 – 2015. год. стамбено збринути најмање 25. породица избеглих, ИРЛ и повратника изградњом зграде за социјално становање са могућношћу откупа/закупа;

Активност	Период реализације (од – до)	Очекивани резултат	Индикатор(и)	Потребни ресурси		Носилац активности	Партнер/и у реализацији
				Буџет лок. самоуп.	Остали извори		
2.1. Избор локације и обезбеђивање потребне грађевинске документације	Два месеца	Одабрана локација са потребном инфраструктуром	Површина локације, потпуност грађевинске документације	Људски ресурси и материјални ресурси (око 30 % од вредности инвестиције)		Локална самоуправа-Повереништво за избеглице	Дирекција за изградњу Бору, Центар за социјални рад, Одељење за урбанизам општинске управе
2.2 Обезбеђивање финансијских средстава за изградњу	Два месеца	Обезбеђена потребна финансијска средства	Износ обезбеђених средстава	Људски и материјални ресурси	Донаторска средства 400.000 Е	Локална самоуправа-Повереништво за избеглице	Комесаријат за избеглице Републике Србије, Интересос
2.3. Израда тендера и спровођење процедуре за избор извођача	Два месеца	Спроведена тендерска процедура и склопљен уговор са извођачем радова	Број пријављених на тендер, трајање тендерске процедуре у предвиђеном року	Људски и материјални ресурси (500 е)		Локална самоуправа-донатори, Повереништво за избеглице	Повереништво за избеглице, Комесаријат за избеглице републике Србије, Локална ТВ и радио станица
2.4. Израда критеријума за решавање стамбеног проблема избеглих и ИРЛ породица	Два месеца	Формирани критеријуми за доделу станова за социјално становање	Број и врста критеријума	Људски и материјални ресурси-простор и опрема за рад	-	Локална самоуправа-тим, Комисија	Повереништво за избеглице, Комесаријат за избеглице Републике Србије

2.5. Презентација програма и јавно оглашавање путем медија	Два месеца	Одржане најмање 2 презентације и оглашен програм преко локалних медија	Бр. одржаних презентација, бр. учесника на презентацијама, бр. и врста медијских оглашавања	Људски ресурси, сала за презентацију, простор и време на локалним медијима		Локална самоуправа-	Повереништво за избеглице, КИРС, донатор
2.6.Изградња зграде са 20 станова за социјално становање	Осам месеци	Изграђена зграда, издата употребна дозвола	Ниво испуњености стандарда новоизграђених станова за издавање употребних дозвола	Људски и материјални ресурси		Извођач радова	Локална самоуправа- надзорни орган, одељење за урбанизам, надзорни орган испред извођача
2.7.Додела станова по установљеним критеријумима	Један месец	Утврђена листа корисника која ће добити станове, склопљени уговори са корисницима	Број склопљених уговора о коришћењу станова у заштићеним условима	Људски и материјални ресурси		Локална самоуправа, Повереништво за избеглице Бор	Комесаријат за избеглице републике Србије и донатор

Специфичан циљ 3. У периоду 2013 – 2016. год. стамбено збринуто најмање 15 породица избеглих, ИРЛ и повратника доделом пакета грађевинског материјала за адаптацију несуловног стаменог простора или довршетак изградње започетог објекта;

Активност	Период реализације (од – до)	Очекивани резултат	Индикатор(и)	Потребни ресурси		Носилац активности	Партнер/и у реализацији
				Буџет лок. Самоуп.	Остали извори		
3.1. прикупљање понуда за помоћ у грађевинском материјалу	Два месеца	Ажурирање података	Контрола неопходне документације	Људски ресурси и материјални ресурси (10 % од вредности инвестиције)		Локална самоуправа-Повереништво за избеглице	Дирекција за изградњу Бора, Центар за социјални рад, Одељење за урбанизам
3.2. Обезбеђивање финансијских средстава	Три месеца	Обезбеђена потребна финансијска средства	Износ обезбеђених средстава	Људски и материјални ресурси	Донаторска средства 20.000.Е	Локална самоуправа-Повереништво за избеглице	Комесаријат за избеглице Републике Србије
3.3. Израда тендера и спровођење процедуре за избор корисника	Четири месеца	Спроведена тендерска процедура и склопљен уговор са корисницима	Број пријављених на тендер, трајање тендерске процедуре у предвиђеном року	Људски и материјални ресурси (500 е)		Локална самоуправа-донатори, Повереништво за избеглице	Повереништво за избеглице, Комесаријат за избеглице Републике Србије, Локална ТВ и радио станица
3.4. Израда критеријума за решавање стамбеног проблема избеглих и ИРЛ породица и повратника по реадмисији	Један месец	Формирани критеријуми за доделу грађевинског материјала	Број и врста критеријума	Људски и материјални ресурси-простор и опрема за рад	-	Локална самоуправа-тим, Комисија	Повереништво за избеглице, Комесаријат за избеглице Републике Србије

3.5. Презентација програма и јавно оглашавање путем медија	Један месец	Одржане најмање 2 презентације и оглашен програм преко локалних медија	Бр. Одржаних презентација, бр. Учесника на презентацијама, бр. И врста медијских оглашавања	Људски ресурси, сала за презентацију, простор и време на локалним медијима		Локална самоуправа-	Повереништво за избеглице, КИРС, донатор
3.6. Уградња добијеног грађевинског материјала	Два месеца	Обилазак корисника од стране комисије	Ниво уградње грађевинског материјала	Људски и материјални ресурси		комисија	Локална самоуправа- одељење за урбанизам, надзорни орган испред извођача
3.7. Мониторинг	Један месец	Извештај комисије о завршеним радовима	Број корисника који су завршили уградњу грађевинског материјала	Људски и материјални ресурси		Локална самоуправа, Повереништво за избеглице Бор	Комесаријат за избеглице републике Србије и донатор

Специфичан циљ 4. У периоду од 2013. до 2015. год., у складу са популационом политиком општине, стамбено збринути најмање 10 породица избеглица, интерно расељених породица и повратника кроз програм откупа сеоских домаћинстава;

Активност	Период реализације (од – до)	Очекивани резултат	Индикатор(и)	Потребни ресурси		Носилац активности	Партнер/и у реализацији
				Буџет лок. самоуп.	Остали извори		
4.1. Анализа и процена потреба за избегла и ИР лица	Три месеца	Утврђен тачан број заинтересованих породица	Број заинтересованих породица	Људски и материјални ресурси		Локална смоуправа – Повереништво за избеглице	ЦЗСР и Повереништво за избеглице Бор
4.2. Сагледавање расположивих капацитета у руралним срединама	Два месеца	Утврђивање расположивих сеоских домаћинстава	Број расположивих сеоских домаћинстава	Људски и материјални ресурси		Локална самоуправа-шефови МК	Месне заједнице
4.3. Идентификовање партнера за спровођење програма и обезбеђење финансијских средстава	Два месеца	Обезбеђена финансиска средства	Износ обезбеђених средстава	Људски ресурси	35.0000 ЕУР	Локална смоуправа – Повереништво за избеглице	Хуманитарна организација ‘ДИВАЦ’ КИРС НВО
4.4. Презентација програма и јавно оглашавање путем медија	Два месеца	Одржане две презентације за потенцијалне кориснике. Оглашен програм преко локалних ТВ станица у трајању од 15 дана	Број одржаних презентација Број учесника на презентацијама Број и врста медијских оглашавања	Људски и материјални Сала за презентацију Простор и време у локалним медијима		Локална самоуправа-Повереништво за избеглице	Локална ТВ и радио станица
4.5. Расписивање конкурса за доделу сеоског домаћинства и одабир корисника	Два месеца	Објављен конкурс Прикупљене пријаве Утврђена листа корисника	Број пријављених на конкурс Број изабраних корисника	Људски ресурси (Комисија) Простор и опрема за рад		Локална самоуправа-Повереништво за избеглице	КИРС, ИНТЕР – СОС. Центар за социјални рад

4.6.Склапање уговора и пренос власништва на корисника	Два месеца	Усељено 10 породица у сеоска домаћинства	Број сеоских домаћинства	Људски ресурси		Даваоц средстава-ИНТЕР-СОС	Локална самоуправа- Повереништво за избеглице Општински суд Катастар непокретности
---	------------	--	--------------------------	----------------	--	----------------------------	---

Поглавље 7.

Ресурси/буџет

Процењено је да ће за реализацију локалног плана 2013 – 2017 године бити потребно око 988.000 евра. Локална самоуправа је преузела планом обавезу да партиципира са 1/3 средстава планираног буџета (делом из буџета локалне самоуправе, делом из донаторских средстава односно помоћу пројеката који ће се развити на основу овог локалног плана као и из других доступних извора). Преостали део средстава 2/3 обезбедиће се кроз програме Владе Републике Србије који прате интеграцију избеглица и ИРЛ (НИП, КИРС, Интерсос; УНХЦР; Хуманитарна организација ДИВАЦ; Дански савет за избеглице).

Поглавље 8. Аранжмани за примену

Аранжмани за примену ЛПА у Општини Бор обухватају **локалне структуре и различите мере и процедуре** које ће осигурати његово успешно спровођење. У оквиру локалних структура, разликују се:

- 1) **Структуре за управљање процесом примене ЛПА и**
- 2) **Структуре које су оперативне и примењују ЛПА**

Структуру за управљање процесом примене ЛПА, након његовог усвајања, представљаће *Радна група* која је учествовала у његовој изради. Радна група ће, као део свог будућег рада, направити *План управљања применом Локалног плана*.

Радна група, као управљачка структура има следеће задатке:

- У потпуности одговара за вођење целокупног процеса примене Локалног плана;
- Именује локалне тимове за управљање пројектима који настану као резултат операционализације Локалног плана;
- Обезбеђује приступ и прикупљање свих података и информација у електронској форми од сваког актера-учесника у процесу унапређења положаја избеглица, ИРЛ и повратника у локалној заједници;
- Одржава контакте са свим учесницима у реализацији Локалног плана;
- Управља процесом праћења (мониторинга) и оцењивања успешности (евалуације) Локалног плана;
- Одржава контакте са јавношћу и доносиоцима одлука у локалној самоуправи.

Оперативну структуру за примену овог Локалног акционог плана чиниће институције, организације и тимови формирану у циљу непосредне реализације плана и пројеката развијених на основу Локалног плана. У складу са Локалним акционим планом, биће реализована подела улога и одговорности међу различитим актерима у локалној заједници-партнерима у реализацији. Сваки актер ће у складу са принципом јавности и транспарентности рада водити одговарајућу евиденцију и документацију и припремати периодичне извештаје о раду. Извештаји ће бити полазна основа за праћење и оцењивање успешности рада.

Оперативна структура за примену Локалног плана има следеће задатке и одговорности:

- Реализација Локалног акционог плана;
- Непосредна комуникација са корисницима/цама услуга које се обезбеђују Локалним планом;

- Редовно достављање извештаја координатору/ки Радне групе о свим активностима на спровођењу Локалног плана;
- Учесће у евентуалним обукама за унапређење стручности и компетенција за спровођење задатака Локалног плана;
- Унапређење процеса примене Локалног плана у складу са сугестијама и препорукама управљачке структуре.

Управљачка и оперативна структура ће развити план и механизме међусобне комуникације, пратиће успешност размене информација и ефикасност комуникације у односу на очекиване резултате примене Локалног плана. План комуникације управљачке и оперативне структуре уредиће време и начине размене информација и предузимања одговарајућих акција.

Детаљне годишње планове за наредни период, након 2017. год. припремаће Радна група уз активне консултације са оперативним структурама. По потреби, Радна група ће формирати и одговарајуће радне тимове. Годишње планове ће усвајати Скупштина Општине Бор (или други надлежни орган локалне самоуправе).

Механизми праћења, оцењивања успешности примене Локалног плана и доношења евентуалних корективних мера биће дефинисани Планом праћења и оцењивања успешности (планом мониторинга и евалуација).

Поглавље 9. Праћење и оцена успешности

- **Циљ праћења и оцене успешности (мониторинга и евалуације)** ЛПА је да се систематично прикупљају подаци, прати и надгледа процес примене и процењује успех ЛПА ради предлагање евентуалних измена у активностима на основу налаза и оцена.
- **Временски оквир:** Мониторинг (као систематски процес прикупљања података) спроводи се континуирано и дугорочно за период 2013-2017. Евалуација (као анализа података и доношење оцене о успешности) вршиће се периодично – једном годишње и подносиће се извештај Скупштини Општине Бор. Финална евалуација обавиће се на крају 2017 године.
- **Предмет мониторинга и евалуације:** Мониторинг и евалуација укључују целовито сагледавање испуњења активности – задатака и специфичних циљева.
- **Кључни индикатори утицаја** за праћење и оцењивање успешности примене Локалног плана ће бити следећи:
 - Број нових услуга – локалних мера / програма за избеглице, ИРЛ и повратнике;
 - Обухват избеглица, ИРЛ и повратника новим услугама и мерама;
 - Структура корисника/ца услуга и мера / програма;
 - Ниво укључености различитих актера у пружање услуга избеглицама, ИРЛ и повратницима у локалној заједници;
 - Обим финансијских средстава издвојених за услуге избеглицама, ИРЛ и повратницима;
 - Структура финансијских средстава издвојених за услуге избеглицама, ИРЛ и повратницима (буџет локалне самоуправе, донаторска средства, други извори...).

Процесни индикатори су дефинисани у склопу табеле Локалног акционог плана.

- **Методе и технике мониторинга и евалуације:** За успешно обављање мониторинга и евалуације користиће се стандардни сет алата међу којима су: евидентирање корисника, интервјуи са корисницима (упитници, разговори, анкете) извештавање и др.

Општинска радна група ће бити одговорна за праћење и оцењивање успешности рада на примени Локалног плана акције – вршиће мониторинг (М) и евалуацију (Е). Тим за М и Е чине представници/це – стручна лица из локалних институција и организација које се непосредно или посредно баве питањима избеглица и ИРЛ, као и представници/це корисничких група овог Локалног плана. Радна група ће својим Планом рада дефинисати начин организовања мониторинга и евалуације Локалног плана.